

„Rivista di Diritto Agrario”

Antonio Jannarelli, *La parabola della „specialità” dell’impresa agricola dopo il d.lgs. sulle crisi di impresa: considerazioni critiche* (Parabola „swoistości” przedsiębiorstwa rolnego po dekreście legislacyjnym w sprawie kryzysów biznesowych: uwagi krytyczne), RDA 2019, z. 2, s. 197–238.

Autor podjął się analizy nowej regulacji dotyczącej kryzysu i niewypłacalności przedsiębiorstw – dekretu legislacyjnego nr 14 z 12 stycznia 2019 r. w zakresie przedsiębiorstw rolnych. Uznał, że akt ten uprzywilejował przedmiotowe aspekty przedsiębiorstwa i „profil” podmiotowy – dłużnika. Dekret legislacyjny nr 14 z 2019 r. skonsolidował regulację obowiązującą od 1942 r., która w jednolity sposób ujmowała przedsiębiorstwo rolne, podczas gdy akty prawne z 2001 r. przeformułowały art. 2135 włoskiego kodeksu cywilnego. Według autora użycie w tytule nowej regulacji wyrażenia „kryzys przedsiębiorstwa” jest zabiegiem innowacyjnym, ale tytuł ten nie w pełni odpowiada jej treści. Co więcej, prawodawca nie uwzględnił szczególnego charakteru przedsiębiorstwa rolnego i jego wewnętrznej struktury, przeciwnie – regulacja nie uwzględnia bilansu funkcji promocyjnej i poziomu protekcjonizmu. Zabrakło w niej także zróżnicowania przedsiębiorstw rolnych.

Alessandra di Lauro, *Le denominazioni d’origine protette e le indicazioni geografiche protette: strumenti per lo sviluppo sostenibile dell’impresa agricola* (Chronione nazwy pochodzenia i chronione oznaczenia geograficzne: instrumenty zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa rolnego), RDA 2019, z. 2, s. 239–259.

Przedmiotem rozważań są chronione nazwy pochodzenia i oznaczenia geograficzne jako instrumenty zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa rolnego. Teza, że oznaczenia te stanowią instrumenty zrównoważonego rozwoju, nie jest w pełni uzasadniona. Autorka wykazuje, że w regulacji dotyczącej wymienionych oznaczeń występują sprzeczności i niepewne związki ze zrównoważonym rozwojem, a także podkreśla trudności, z jakimi mierzą się przedsiębiorstwa, wybierając te instrumenty.

Zgodnie z dokumentami ONZ ds. Wyżywienia i Rolnictwa omawiane oznaczenia stały się narzędziami wzmocnienia zrównoważonego rozwoju w różnych miejscach na świecie. Wymieniono w nich produkty wykazujące związki z obszarem geograficznym, np. herbata Darjeeling (z Indii), pieprz Penja (z Kamerunu), wino Vale dos Vinhedos (z Brazylii). Autorka zauważa jednak, że mimo użycia wspomnianych oznaczeń wątpliwy wydaje się czasem związek produktu i zrównoważonego rozwoju, a w wielu przypadkach nawet takiego związku nie ma.

Zrównoważony rozwój jest procesem zachodzącym na styku różnych wymiarów: ekonomicznego, społecznego, środowiskowego, a także kulturowego. Z prawnego punktu widzenia jest to zagadnienie złożone i trudno uchwytnie. Czym bowiem jest

zrównoważony rozwój? Postawione pytanie wydaje się jak najbardziej zasadne. Warto w tym względzie sięgać do celów zrównoważonego rozwoju Agendy 2030, choć brakuje w niej np. konkretnych kryteriów oceny i sposobów eliminowania konfliktów interesów.

Autorka celnie ujmuje charakter badanych oznaczeń, wskazując, że stanowią one „wyrażenie depozytu zbiorowej pamięci”, które dotyczy sposobu wytwarzania, jakości produktów i ich charakterystyki w przeszłości. W kontekście zrównoważonego rozwoju oznaczenia są więc matrycą pamięci do zachowania na przyszłość. Jednocześnie historyczny aspekt produkcji rolnej, wyrażony poprzez te oznaczenia, wskazuje, że jest ona z założenia „dobra, czysta i zasadna” (jest to nawiązanie do literatury włoskiej), choć w niektórych okresach historii produkcji rolnej stosowane praktyki wcale nie były zrównoważone.

Antonio Jannarelli, *Comparazione e diritto agrario* (Studia porównawcze i prawo rolne), RDA 2019, z. 2, s. 443–455.

Przedmiotem rozważań jest prawo rolne jako szczególna dziedzina prawa. Autor dowodzi, że prawo rolne przeszło ewolucję od protekcjonizmu do „swoistości rolnej” w świetle strategicznego znaczenia wielofunkcyjności pierwotnego sektora rolnego w gospodarce. Pierwszą fazą jego rozwoju był właśnie etap protekcjonizmu, w drugiej – należy akcentować wyjątkowość (swoistość) regulacji.

We Włoszech prawo rolne było początkowo przedmiotem badań w ujęciu historycznoprawnym (diachronicznym). Analizowano wtedy rozwiązania dotyczące umowy kontraktacji, dzierżawy, użytkowania cywilnego czy własności leśnej. W 1957 r. powołano Instytut Prawa Rolnego i Porównawczego we Florencji, który prowadzony był przez Giangastone Bolla, a od 1922 r. wydawano „Rivista di Diritto Agrario”. Następnie w badaniach nad prawem rolnym podjęto studia prawnoporównawcze, odwołując się do regulacji prawnych innych krajów.

Zastosowanie metody porównawczej w prawie rolnym wiąże się zdaniem autora z rozwojem prawa rolnego zarówno na szczeblu unijnym, jak i międzynarodowym, w związku z globalizacją gospodarki. Było to nieuniknione z racji powstania w 1995 r. Światowej Organizacji Handlu i wzrostu znaczenia międzynarodowej wymiany towarów. Obecnie ważną pozycję w systemie prawnym zajmuje prawo żywnościowe, które dotyczy m.in. konkurencji na szczeblu międzynarodowym, choć inne są jej modele instytucjonalne w Europie, Stanach Zjednoczonych czy Chinach.

OPRAC. KATARZYNA LEŚKIEWICZ